

กรมอนามัย

กองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ

สรุปถอดบทเรียน การดำเนินงานขับเคลื่อน การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

กองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ กรมอนามัย

สรุปถอดบทเรียนการดำเนินงานขับเคลื่อนการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของกองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ

กองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ ใช้แนวคิดที่สำคัญขององค์กรแห่งการเรียนรู้ของ Gephart and others ได้อธิบายว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ควรมีลักษณะที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในทุกระดับของระบบภายในองค์กร ผู้คนร่วมกันเรียนรู้และถ่ายโอนการเรียนรู้แก่กัน ร่วมกันผลักดันให้เกิดมรรคผลในทางปฏิบัติ
2. มีการสร้างองค์ความรู้และมีการแบ่งปันความรู้ ไม่ใช่แต่เพียงมุ่งสร้างหรือจับกระแสใหม่ ๆ เท่านั้น แต่ยังมี การส่งผ่านความรู้แก่กันอย่างรวดเร็ว เผยแพร่ให้แก่ผู้อื่นที่ต้องการใช้ได้อย่างรวดเร็วทันที
3. สนับสนุนการคิดอย่างเป็นระบบและวิพากษ์วิจารณ์ให้ผู้คนได้รู้จักคิดวิธีใหม่ ๆ ตรวจสอบความคิด ความเชื่อ ค่านิยมของตน
4. สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ ให้รางวัลกับความคิดสร้างสรรค์ วัฒนธรรมการบริหารงานและวัฒนธรรมของ องค์กร ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานเกื้อหนุน ความเป็นผู้ทำหน้าที่เป็น ครูเป็นที่เลี้ยง
5. ยึดคนเป็นศูนย์กลาง คำนึงถึงความเป็นปกติสุข บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร

การดำเนินงานสร้างหรือพัฒนาผลงานวิชาการ/นวัตกรรม ดังนี้

1. พัฒนารูปแบบประกันการส่งเสริมสุขภาพวัยทำงานรองรับสังคมผู้สูงอายุ
2. เส้นทางพหุโปรแกรมประกันการส่งเสริมสุขภาพวัยทำงานรองรับสังคมผู้สูงอายุ
3. การศึกษาประสิทธิภาพและความพึงพอใจของประชาชนต่อช่องทาง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
4. ประสิทธิภาพของรูปแบบการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดแนวปฏิบัติตามแนวคิดองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ ในสถานบริการสุขภาพภาครัฐ ปฏิบัติการ “สาสุข อุ่นใจ”
5. กองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ สมัครงานวัดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี 2566 ประเภท รางวัลเปิดใจใกล้ชิดประชาชน (Open Governance) ชื่อผลงาน กรมอนามัยเปิดใจ ส่งเสริม ประชาชนรอบรู้สุขภาพ
6. ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนรอบรู้ด้านสุขภาพกับความรอบรู้ด้านสุขภาพของคนในชุมชน

การดำเนินงานที่ผ่านมา

1. กรมอนามัยเรายังสร้างเครือข่ายการทำงานระดับชุมชนเพื่อให้การส่งเสริมสุขภาพต่อเจ้าหน้าที่คนในชุมชนให้ ได้มากที่สุด ผ่านระบบการจับคู่ รพ.สต. และความต้องการของชุมชนและโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพและอนามัย สิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐานบนแพลตฟอร์มสาสุข อุ่นใจ คนไทยรอบรู้ เจ้าหน้าที่จากสถานพยาบาลจะเป็นผู้ขึ้น ทะเบียนชุมชนและนำความต้องการของชุมชนมาบันทึกในระบบสาสุขอุ่นใจ และเมื่อเลือกประเด็นที่ต้องการ พัฒนาในชุมชนแล้ว ระบบจะป้อนตัวเลือกโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมให้ แก่นำชุมชน หรือเจ้าหน้าที่เลือกโปรแกรมที่เหมาะสมที่สุดให้กับชุมชน และไปประยุกต์ใช้เอง และมีเครื่องมือให้เจ้าหน้าที่ เลือกใช้เพื่อประเมินสถานะชุมชนรอบรู้ด้านสุขภาพและระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพของคนในชุมชนเพื่อ สะท้อนปัญหากลับมาให้กับกรมอนามัยและภาคีเครือข่ายที่ร่วมดำเนินการ แบบ Real-time และโปร่งใส ถึงขณะนี้ ดำเนินการเข้าปีที่ 2 แล้ว มีจำนวนคนในชุมชนเข้าร่วมโปรแกรมต่าง ๆ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้

กว่า 6,900 คน และพัฒนาชุมชนรอบรู้ด้านสุขภาพเกือบ 3,000 ชุมชน ที่ทำให้เราใกล้ชิดกับวิถีคิด และวิถีชีวิตของประชาชนตามบริบทต่างๆ และสามารถถอดบทเรียนความสำเร็จในการยกระดับความรู้ด้านสุขภาพของประชาชนได้อย่างแท้จริง ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งในการสร้างพลเมืองที่เข้มแข็ง สามารถจัดการ ดูแลสุขภาพตนเองได้ดียิ่งขึ้น

2. การพัฒนา 3 ระบบใหญ่ในระดับองค์กร: การสาธารณสุข การศึกษา และสังคม โดยผลักดันให้หน่วยบริการทั้ง 3 ระบบ มีแนวปฏิบัติตามแนวคิดองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้บริการสามารถเข้าถึงใช้ประโยชน์จากข้อมูลและบริการต่าง ๆ เพื่อดูแลสุขภาพของตนเองได้อย่างเหมาะสม

3. การสื่อสารและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ โดย

- การสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายในการออกแบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ
- ระบบตรวจจับแหล่งข้อมูลด้านสุขภาพที่เป็นเท็จหรือไม่น่าเชื่อถือ (RRHL)
- สายด่วนผู้พิทักษ์อนามัย COVID Watch สำหรับประชาชนในการสร้างความรอบรู้เกี่ยวกับโควิด

4. การวิจัยและนวัตกรรม โดยศึกษา ค้นหา และพัฒนา แนวปฏิบัติที่มีผลต่อความรู้ด้านสุขภาพ โดยมีหลักฐานเชิงประจักษ์สนับสนุนที่เกิดจากกระบวนการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ รวมถึงนำเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างเหมาะสม

5. การพัฒนากำลังคนด้านการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ

- พัฒนาศักยภาพผู้บริหารยุคใหม่ระดับอำเภอที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21
- หลักสูตรประกาศนียบัตรผู้บริหารระดับสูงระดับอำเภอ (การส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม) รุ่นที่ 1 และ 2 อบรมรุ่นละ 100 คน
- พัฒนาหลักสูตรเพื่อเพิ่มสมรรถนะกำลังคนในหน่วยบริการสาธารณสุข
- หลักสูตรนักส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพมืออาชีพ (HL COACH)
- พัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ในโครงการ “1 โรงเรียน 1 ครูอนามัยสร้างเด็กไทยรอบรู้สุขภาพ” อบรมผ่าน OBEC TV Channel
- การเรียนรู้ทักษะด้านความรู้ด้านสุขภาพเริ่มต้นตั้งแต่วัยเด็กสามารถทำ Basic life support ได้
- พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมออนไลน์สำหรับบุคคล
- E-Learning การขับเคลื่อนองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ (HLO) และการสื่อสารสร้างความรู้ด้านสุขภาพ
- หลักสูตรอาสาสมัครสุขภาพ เพื่อตรวจสอบสถานประกอบการและเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพประชาชนในชุมชน

6. การขับเคลื่อนแผนชาติเพื่อเฝ้าระวังระดับความรู้ด้านสุขภาพผ่านการสำรวจ และขับเคลื่อนโดยบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วน

7. ผลิตชุดความรู้

- ชุดข้อมูลความรู้และทักษะพื้นฐานแห่งชาติ (Thai health literacy 66 : 66 Key Message)
- คู่มือการพัฒนา/เกณฑ์ประเมินองค์กรรอบรู้ใน 4 Setting (ชุมชน/โรงเรียน/โรงพยาบาล/สถานประกอบการ)
- คู่มือครอบครัวรอบรู้เกี่ยวกับโควิด-19
- คู่มือแนวทางตาม Basic life support และด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม
- แนวทางพัฒนาองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ

8. การสำรวจความรู้ด้านสุขภาพของการป้องกันโควิด-19 รวมถึงการเฝ้าระวังในช่วงการแพร่ระบาดโควิด-19 และมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร (Covid Free Setting)

ปัจจัยความสำเร็จสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

- 1.นโยบายของผู้บริหาร เล็งเห็นความสำคัญ
- 2.วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร (Corporate Learning Culture) มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการทดลองทำสิ่งใหม่ๆ เปิดโอกาสให้คนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายให้โอกาสในการพัฒนาตนเองแก่ทุกคนในองค์กร
- 3.การสร้างและถ่ายโอนความรู้ (Knowledge Creation and Transfer) ผู้ปฏิบัติงานต้องมีการสร้างนวัตกรรมองค์ความรู้ใหม่ๆ มีการติดต่อสื่อสารเทคโนโลยีต่างๆ
- 4.การทำงานเป็นทีมและแบบเครือข่าย ตระหนักถึงความร่วมมือในการทำงานเป็นทีมและเครือข่าย
- 5.วิสัยทัศน์ (Vision) เป็นความคิดเห็นร่วมกัน (Shared Vision) ของคนในองค์กรเพื่อสนับสนุนสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งรวมถึงพันธกิจ อันจะเป็นแรงผลักดันให้การปฏิบัติงานมุ่งสู่เป้าหมาย

จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ HL of the Year

และเชิดชูเกียรติให้กับบุคคล/องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพระดับประเทศ

กองส่งเสริมความรู้และสื่อสารสุขภาพ ร่วมกับศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น จัดเวทีชื่นชมองค์กร สถานบริการสาธารณสุข และชุมชนที่ประสบความสำเร็จเป็นองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ รวมทั้งชุมชนดีเด่นในโครงการ 13 สัปดาห์ 13 ภารกิจ พิชิตสุขภาพดี พร้อมมอบรางวัล HLO of the Year 2023 (Health Literate Organization)

Best practice

องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ (HLO) โรงพยาบาลโคกศรีสุพรรณ จ.สกลนคร

ป้ายแผนก/หน่วยงานที่ชัดเจน

ออกกำลังกายขณะรอตรวจ ตามการสาธิต

สถานบริการสุขภาพในฐานะขององค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ นอกจากจะพัฒนาการบริการที่มีคุณภาพแล้ว ยังสามารถช่วยกระตุ้นให้เกิดกระบวนการพูดคุย แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันของคนในชุมชน ชุมชนบริหารจัดการได้ เมื่อคนในชุมชนมีปัญหาสุขภาพขึ้นมา คนในชุมชนรู้ว่าจะต้องเข้าหาใคร ที่ไหน อย่างไร ลดการพึ่งพาหมอ ลดความแออัดในโรงพยาบาล แต่จะพยายามหาข้อมูลความรู้ที่ถูกต้อง และประยุกต์ใช้ตามบริบทของชุมชนเพื่อดูแลจัดการสุขภาพตนเอง

กิจกรรมสร้างความรอบรู้ 30 2ส ห่างไกลโรคเบาหวาน ในชุมชนบ้านห้วยแคนน้อย ม.9

ชุมชนรอบรู้ด้านสุขภาพ (HLC)

ชุมชนลดเค็มลดเสี่ยงโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ต.สบง อ.ภูซาง จ.พะเยา

ประชาสัมพันธ์ ระดมสมอง แร่กายใจ โครงการชุมชนลดเค็มลดเสี่ยงโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง

ชุมชนรอบรู้ด้านสุขภาพมุ่งส่งเสริมการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ พูดคุย และทำความเข้าใจวิถีการสื่อสารของคนในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มที่เข้าถึงการบริการ ดูแลตนเองไม่ดี หรือกลุ่มที่ถูกทอดทิ้งไว้ข้างหลัง เพื่อสร้างพื้นฐานที่มั่นคงสำหรับการเข้าร่วมโปรแกรมสุขภาพที่กำลังจะเกิดขึ้นและได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่

กระตุ้นการมีส่วนร่วมของ V-people

ตัดสินใจร่วมกันว่าจะทำอะไร

ฝึกทักษะ การใช้ Salt meter ทักษะการสื่อสาร

กองส่งเสริมความรู้และสื่อสารสุขภาพ รับผิดชอบประเมิน ณ พื้นที่ปฏิบัติงาน (Site Visit) วันที่ 25 กรกฎาคม 2566 รางวัลประเภทเปิดใจใกล้ชิดประชาชน ผลงานเรื่อง “กรมอนามัยเปิดใจ ประชาชนรอบรู้สุขภาพ”

